

Chambre des Représentants

SESSION 1958-1959.

28 MAI 1959.

PROPOSITION DE LOI

ayant pour but de permettre aux communes la reprise des concessions abandonnées par les familles.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS.

L'organisation de nos cimetières est basée sur le décret du 23 prairial an XII (12 juin 1804). Il n'est pas rare d'en trouver en Belgique qui ont un siècle d'existence. Dans ceux-ci de nombreuses concessions perpétuelles de sépulture ont été accordées par les communes.

Or, il est généralement constaté que bon nombre de concessions accordées, il y a près d'un siècle, ne sont plus entretenues: les pierres s'écroulent, la végétation envahissante (herbes, lierre, ronce, etc.) les recouvre progressivement, s'étendant aux tombes voisines et laissant une pénible impression d'abandon injurieux pour les défunts.

Diverses raisons peuvent justifier cet abandon: la négligence ou l'indifférence des descendants; leur ignorance de l'existence d'une concession dans laquelle reposent leurs ancêtres ou encore la disparition de la famille soit, à défaut de descendance, soit parce qu'elle a quitté la région ou le pays.

Il est regrettable de constater que des parcelles de nos cimetières retournent en friche et déparent les champs de repos. Cette constatation est à rapprocher de la situation faite aux communes qui, ne pouvant reprendre ces concessions et manquant de terrain pour satisfaire aux besoins actuels, considérablement accrus par suite de l'augmentation de la population, se voient dans l'obligation de recourir à l'agrandissement, actuellement très coûteux, de leurs cimetières et par voie de conséquence à des emprunts onéreux.

Pour justifier la proposition de loi que nous vous soumettons, il y a lieu de définir préalablement ce qu'est l'acte de concession d'une parcelle d'un cimetière.

Tous les auteurs sont d'accord pour admettre que, tant qu'ils ne sont pas désaffectés, les cimetières sont imprescriptibles et leur sol hors du commerce et qu'ils doivent être considérés comme choses du domaine public. (Arrêt de la Cour de Cassation du 27 février 1864.)

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1958-1959.

28 MEI 1959.

WETSVOORSTEL

waarbij aan de gemeenten machtiging wordt verleend de door de families verwaarloosde vergunningen van begraafplaats over te nemen.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De inrichting van onze kerkhoven is geregeld bij het decreet van 23 prairial jaar XII (12 juni 1804). Het is niet zeldzaam dat in België kerkhoven worden aangetroffen die reeds een eeuw bestaan. Op die kerkhoven werden door de gemeenten talrijke vergunningen van begraafplaats verleend.

Nu wordt in 't algemeen vastgesteld, dat tal van vergunningen, die nagenoeg een eeuw geleden werden verleend, niet meer onderhouden worden: de grafstenen vallen omver, door plantengroei (gras, klimop, braam, enz.) worden ze geleidelijk overwoekerd, wat zich tot de naburige graven uitstrekt; dit verwekt de pijnlijke indruk van een voor de overledenen smadelijke verwaarlozing.

Deze kan aan verschillende redenen te wijten zijn: nalatigheid of onverschilligheid van de nakomelingen; hun onwetendheid omtrent het bestaan van een concessie waarin hun voorouders rusten, of ook nog de verdwijning van een familie, hetzij door uitsterfing, hetzij omdat zij de streek zoniet het land verlaten heeft.

Tegenover deze betreutenswaardige vaststelling van in een wildernis herschapen percelen van onze kerkhoven, waardoor de rustoorden worden ontsierd, heeft men de toestand waarin de gemeenten worden geplaatst doordat zij deze concessies niet mogen overnemen, of door zij grond nodig hebben om het hoofd te bieden aan de huidige aanzienlijke behoeften ingevolge de bevolkingsaanwas. Ze zijn dan ook genoodzaakt uit te breiden wat thans veel geld kost en zware leningen aan te gaan.

Ter verantwoording van het wetsvoorstel dat wij U voorleggen moet vooraf worden bepaald wat een akte van vergunning van een kerkhofperceel is.

Alle auteurs zijn het eens om te erkennen dat de kerkhoven, zolang zij niet aan hun bestemming zijn onttrokken onverjaarbaar zijn; dat hun grond niet kan vervreemd worden en dat zij dienen beschouwd als behorend tot het openbaar domein. (Arrest van het Hof van Cassatie van 27 februari 1864.)

Il en résulte qu'en accordant une concession, le Conseil Communal ne procède pas à une vente. Il ne confère, à la famille demanderesse, qu'un droit d'usage sur la parcelle concédée. Mais ce droit d'usage est strictement limité à un objet précis : l'inhumation de dépouilles mortelles dans des conditions déterminées par la loi et les règlements communaux. L'affectation est donc nominative et spéciale.

L'affectation étant spéciale, le concessionnaire ou ses héritiers et successeurs, ne peuvent en disposer à leur gré.

Mais ces derniers, et c'est principalement leur situation qui doit être examinée dans le cas qui nous occupe, s'ils héritent des droits d'usage de la concession, héritent également des obligations qui en découlent et l'une de celles-ci est le respect des intentions du concessionnaire.

Or, on peut affirmer qu'en demandant une concession de terrain pour sa sépulture, le concessionnaire voulait en jouir de telle façon que le lieu affecté à sa sépulture soit toujours respecté, tenu décentement et qu'il ne vienne pas, par sa présentation extérieure, troubler la décence nécessaire au champ où reposent les morts.

D'autre part, de nombreuses communes ont inscrit dans leurs règlements, l'obligation pour les concessionnaires de maintenir la parcelle concédée en parfait état d'entretien et de propreté.

Il n'est donc pas téméraire d'affirmer que, tacitement si pas en fait, il s'est formé un contrat entre la commune concédante et la famille concessionnaire, un contrat qui doit être respecté par les deux parties en présence.

Ne peut-on en conclure que le non-respect, par une des parties en cause, des clauses de la convention, permet à l'autre partie de mettre fin à celle-ci, si elle se trouve dans l'impossibilité de mettre la première partie en demeure de respecter les engagements ?

Mais, considérant l'objet spécial des conventions conclues lors des concessions de parcelle dans les cimetières, objet mettant en jeu de nombreux facteurs, dont le moindre n'est pas celui des sentiments, il convient que des dispositions légales fixent des règles auxquelles seraient subordonnées les reprises, par les communes, des concessions abandonnées.

Daaruit volgt dat wanneer hij een vergunning van begraafplaats toestaat, de Gemeenteraad geen verkoop verzoekt. Hij verleent slechts, aan de familie die erom verzoekt, een recht van gebruik op het vergunde perceel. Dit recht van gebruik is echter streng beperkt tot een welbepaald doel : de teraardbestelling van het stoffelijk overschot overeenkomstig de bij de wet en de gemeenteverordeningen bepaalde voorwaarden. De bestemming is dus nominatief en speciaal.

Daar de bestemming speciaal is, mogen de vergunninghouder of zijn erfgenamen en nakomelingen er niet naar goedvinden over beschikken.

Laatstgenoemden echter, en het is voornamelijk hun toestand die hier moet worden beschouwd, zo zij de rechten van ingebruikneming van de vergunning erven, nemen eveneens de verplichtingen over die eraan zijn verbonden, en één hiervan is de eerbiediging van de bedoelingen van de vergunninghouder.

Kan men terecht aanvoeren dat wanneer hij om een grondvergunning, om als graf te dienen, verzocht, de vergunninghouder er zo wilde van genieten dat de voor zijn begraafplaats bestemde plaats steeds geëerbiedigd en steeds behoorlijk onderhouden zou worden; dat zij door haar uitwendig uitzicht het vereiste eerbiedwaardig karakter niet zou storen van het rustoord der overledene.

Anderzijds hebben talrijke gemeenten in hun verordeningen de verplichting voor de vergunninghouders opgenomen, het vergunde perceel in een volkomen staat van onderhoud en reinheid te houden.

Het is dus niet vermetel te beweren dat, stilzwijgend zonet feitelijk, een contract is ontstaan tussen de vergunningverlenende gemeente en de vergunninghoudende familie, contract dat door beide partijen dient geëerbiedigd.

Mag men hieruit niet afleiden dat wanneer een van partijen de bedingen van de overeenkomst niet naleeft, de andere partij aan deze overeenkomst een einde kan maken, indien zij in de onmogelijkheid verkeert van de eerste partij de naleving van haar verbintenissen te eisen ?

Gelet evenwel op het bijzonder object van de overeenkomsten die gesloten werden bij de vergunning van percelen op de kerkhove, waarbij talrijke factoren in aanmerking komen, waaronder de gevoelsfactor voorzeker niet de geringste is, moet dit door wetsbepalingen worden vastgelegd waarin nadere regelen worden bepaald voor de overname door de gemeenten van de verwaarloosde vergunningen van begraafplaats.

M. JAMINET.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Les concessions de sépulture accordées en vertu des articles 10 et 11 du décret du 23 prairial an XII, qui cesseront d'être entretenues, pourront être reprises, par décision du conseil communal, aux conditions fixées ci-après.

Art. 2.

Les restes mortels retirés des concessions reprises devront être transférés dans un caveau-ossuaire appartenant à la commune et dans lequel ils doivent être conservés indéfiniment.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

De vergunningen van begraafplaats verleend krachtens de artikelen 10 en 11 van het decreet van 23 prairial jaar XII, die niet meer onderhouden worden, kunnen, bij beslissing van de gemeenteraad, onder de navolgende voorwaarden worden overgenomen.

Art. 2.

Het stoffelijk overschot, opgehaald uit de overgenomen vergunningen, moet worden overgebracht naar een gemeentelijk ossarium, waarin het moet worden voor onbepaald tijd moet worden bewaard.

Art. 3.

La reprise d'une concession ne pourra être décidée par le Conseil Communal qu'au moins 75 ans après la décision d'octroi et que si, une fois par an pendant les 5 années qui précèdent la décision, l'état d'abandon a été constaté par le Bourgmestre qui dressera un procès-verbal à chacune de ses constatations.

Art. 4.

Dès le premier constat d'abandon, un avis signalant celui-ci et rappelant les dispositions de l'article 3 sera placé sur la concession et affiché à l'entrée du cimetière où, à défaut d'intervention d'un membre de la famille, il restera jusqu'à la décision de reprise.

En plus, au 4me constat, un avis relatif à la possibilité de reprise prochaine de la concession sera publié dans au moins un journal local.

Des constats de l'accomplissement de ces formalités seront dressés par le Bourgmestre et versés au dossier.

Art. 5.

La commune, dès la décision de reprise, deviendra propriétaire des constructions érigées sur le terrain repris, sans être tenue à la moindre indemnisation, ni au remboursement des sommes versées conformément à l'article 11 du décret du 23 prairial an XII.

Art. 6.

Ne tombent pas sous l'application de la présente loi, les concessions de sépulture ayant fait l'objet, dans le passé, entre le concessionnaire ou ses descendants et la commune concédante, d'une convention d'entretien.

Art. 7.

Le Roi déterminera les conditions dans lesquelles seront dressés les procès-verbaux ou constats, ainsi que la nature de la documentation administrative qui constatera les reprises des terrains et les transferts de dépouilles mortelles.

Art. 3.

Tot overname van een vergunning kan de gemeenteraad slechts beslissen, wanneer ten minste 75 jaren verlopen zijn sedert de beslissing waarbij de vergunning werd verleend, en wanneer eenmaal per jaar, gedurende de vijf jaren die aan de beslissing voorafgaan, de toestand van verwaarlozing wordt vastgesteld door de Burgemeester, die een proces-verbaal opmaakt bij elke van zijn bevindingen.

Art. 4.

Wanneer het eerste proces-verbaal van verwaarlozing is opgemaakt, wordt een kennisgeving met verwijzing naar dit proces-verbaal en naar de bepalingen van artikel 3 op de vergunning en aan de ingang van het kerkhof aangeplakt; waar ze, indien geen familielid zich aanmeldt, aangeplakt blijft tot de beslissing van overname.

Bovendien, bij het vierde proces-verbaal, wordt een kennisgeving betreffende de mogelijkheid van een aanstaande overname in ten minste een plaatselijk dagblad gepubliceerd.

De Burgemeester maakt processen-verbaal op van het vervullen van deze formaliteiten en voegt ze bij het dossier.

Art. 5.

Zodra de beslissing tot overname getroffen is, wordt de gemeente eigenares van de op de overgenomen grond opgerichte bouwwerken zonder dat zij gehouden is tot schadeloosstelling of tot terugbetaling van de overeenkomstig artikel 11 van het decreet van 23 prairial jaar XII gestorte geldsommen.

Art. 6.

Deze wet geldt niet voor de grafvergunningen waarvoor in het verleden een onderhoudsovereenkomst gesloten werd tussen de vergunninghouder of zijn opvolgers en de vergunningverlenende gemeente.

Art. 7.

De Koning bepaalt de voorwaarden waarin de processen-verbaal worden opgemaakt alsmede welke de administratieve stukken vereist zijn waaruit de overname van de gronden en het overbrengen van het stoffelijk overschot zullen blijken.

M. JAMINET,
M. DESTENAY,
A. SAINT-REMY,
G. CUDELL,
V. BARBEAUX,
E. ALLARD.